

Administratīvā procesa likuma 184.pants kopsakarā ar Administratīvā procesa likuma 1.panta trešo daļu

Administratīvā procesa likuma 31.pants

Latvijas Republikas Satversmes 115.pants, Orhūsas konvencijas 1.pantu un 3.panta piekto daļu un likuma „Par vides aizsardzību” 13.pants

Latvijas Republikas Satversmes 105.pants

Būvniecības likuma 12.panta pirmā daļa

Virsraksts: Par būvvaldes lēmuma piekrist būves projektēšanai tiesisko dabu; par trešajām personām būvniecības tiesiskajās attiecībās; par citai personai izsniegtas būvatļaujas pārsūdzības tiesisko pamatu un publiskās apspriešanas nepieciešamības priekšnosacījumiem

Tēze: Administratīvā akta obligātās pazīmes izriet no Administratīvā procesa likuma 1.panta trešajā daļā ietvertās administratīvā akta definīcijas.

Kā viens no administratīvā akta pamatelementiem norādītas tiesiskās sekas, kas nozīmē, ka lēmums, kas atzīstams par administratīvo aktu, saistoši ietekmē kādas tiesiskas attiecības un līdz ar to skar kādas personas tiesības vai tiesiskās intereses. Šā iemesla dēļ administratīvajam aktam konkrētajās tiesiskajās attiecībās piemīt galīgā noregulējuma raksturs.

Tēze: Lēmumi, kas pieņemti administratīvajā procesā, bet kuri nerada tiesiskas sekas, ir starplēmumi. Starplēmumi paši par sevi atsevišķi administratīvā procesa kārtībā parasti nav pārsūdzami.

Tēze: Būvvaldes lēmums piekrist ēkas projektēšanai ir viens no lēmumiem, kas tiek pieņemts būvatļaujas izsniegšanas procesā un kas pats par sevi nerada nekādas saistošas galīga rakstura tiesiskas sekas (proti, nedod tiesības uzsākt būvniecību). Līdz ar to šāds lēmums atzīstams par starplēmumu būvatļaujas izsniegšanas administratīvajā procesā un nevar būt par atsevišķu pieteikuma priekšmetu administratīvajā tiesā.

Tēze: Būvvaldes lēmums aizliegt ēkas projektēšanu savukārt būtu atzīstams par administratīvo aktu, jo liedz tiesības turpināt pretendēt uz būvatļaujas saņemšanu un līdz ar to tam ir galīgā lēmuma raksturs.

Tēze: Pašvaldības detālplānojumus apstiprina kā pašvaldības saistošos noteikumus, proti, izdodot ārēju normatīvo aktu. Ārējā normatīvā akta izdošana, t.i., tiesību normu pieņemšana, nav ne administratīvais akts, ne faktiskā rīcība, ne arī publiski tiesisko attiecību konstatēšana Administratīvā procesa likuma izpratnē.

Tādējādi prasījums uzlikt par pienākumu iestādei izstrādāt detālplānojumu nevar būt par pieteikuma priekšmetu administratīvajā tiesā.

Tēze: Lietas, kas izriet no būvniecības tiesiskajām attiecībām, pamatā ir izvērtējamas caur personas tiesībām uz īpašumu. Tomēr šādās lietās iespējama arī vides tiesību piemērošana. To, kuras tiesības lietā ir piemērojamas galvenokārt, nosaka attiecīgās lietas konkrētie apstākļi.

Tēze: Lietas, kas izriet no būvniecības tiesiskajām attiecībām, primāri balstās uz tiesībām netraucēti izmantot savu īpašumu.

Tādējādi kaimiņa tiesības uz īpašumu ir galvenais pamats, kas ļauj kādai personai iebilst pret citai personai izsniegtu atļauju būvēt.

Tēze: Jēdziens „kaimiņš” būvniecības tiesiskajās attiecībās ir piemērojams nevis sadzīvīskā, bet gan juridiskā nozīmē, kura saturs piepildāms, caur faktiskajiem apstākļiem konstatējot esošā vai iespējamā aizskāruma būtiskumu. Tiesības uz īpašumu tādējādi ir piemērojamas paplašināti, par kaimiņu atzīstot ne tikai tādu personu, kuras īpašums robežojas ar ietekmes objektu, bet arī personu, kura pastāvīgi vai ilgstoši uzturas objekta ietekmes zonā. Īrnieks un nomnieks kaimiņa tiesību īstenošanā pielīdzināmi īpašniekam.

Tēze: Jēdziens „vide” neietver tikai dabas elementus - vide ietver arī sociālo un kultūras apstākļu kopumu, kas ietekmē indivīda vai sabiedrības dzīvi. Skaidri norobežot vidi no cilvēku fiziskās, sociālās un kultūras vides nav iespējams, jo šādas norobežošanas rezultāts būtu vides aizsardzības jēdziena neatbilstoša sašaurināšana. Vides aizsardzība un līdz ar to arī jēdziens „vide” ir jāaplūko kopā ar ilgtspējīgas attīstības principu.

Tēze: Kaut arī „vide” un līdz ar to arī „tiesības uz vides aizsardzību” ir ļoti plaši, dažādus elementus ietilpinoši un attīstībā esoši jēdzieni, piemērojot tiesību normu saprātīgas piemērošanas principu, ar būvniecību saistītu lēmumu pārsūdzēšana nebūtu jāuzskata kā no vides tiesībām automātiski izrietoša tiesība.

Tēze: Būvniecības tiesiskajās attiecībās vides tiesības un no tām izrietošās procesuālās tiesības ir piemērojamas lietās, kurās galvenais izvērtējums attiecas uz būvniecības ietekmes uz vidi (šaurākā nozīmē) būtiskumu - proti, kur jautājumi par, piemēram, ietekmi uz dabu vai cilvēka veselību ir iesniegtā pieteikuma pamatā, un kuru izvērtējums nosaka lietas iznākumu.

Tēze: Būvatļauja parasti ir administratīvais akts ar dubultu ietekmi, proti, atļauja būvēt bieži skar ne tikai šīs atļaujas adresātu, bet arī citu personu tiesības vai tiesiskās intereses. Gan administratīvā akta adresāta, gan trešo personu tiesiskās intereses ir vienlīdz nozīmīgas un aizsargājamās. Tādējādi iestādes un tiesas kompetencē ir samērot šīs intereses un nepieļaut nepamatotu aizskārumu kādai no tām.

Tēze: Apstākļos, kad pieteikumu tiesā iesniedz nama iedzīvotāja par to, ka attiecībā uz šā nama iekšpagalma apbūvi ir izsniegta būvatļauja, saskaņā ar kuru ir atļauta sešstāvu dzīvojamās mājas un apakšzemes autostāvvietas būvniecība, ir pamats uzskatīt, ka šai personai ir subjektīvās tiesības šāda pieteikuma iesniegšanai, jo ar izsniegto būvatļauju var tikt būtiski aizskartas šīs personas tiesības uz īpašumu (kaimiņa tiesības).

Tēze: Apstākļos, ka likumdevējs kāda jēdziena skaidrojumu ietvēris tiesību normā vēlāk, nekā lietojis pašu jēdzienu, pats par sevi neizslēdz vēlāk ietverto legāļdefinīciju piemērot attiecībā uz tām tiesiskajām attiecībām, kas pastāvējušas pirms definīcijas ietveršanas.

Tādējādi, ja laikā, kad tika izsniegta pārsūdzētā būvatļauja, vēl nebija spēkā tiesību norma, kas definētu sabiedriski nozīmīgas būves jēdzienu, ir pieļaujams šī jēdziena saturu noskaidrot, piemērojot likumdevēja vēlāk doto skaidrojumu.

Tēze: Publiska apspriešana jānodrošina, ja būvniecība būtiski ietekmē vides stāvokli, iedzīvotāju sadzīves apstākļus vai nekustamā īpašuma vērtību.

Lai atzītu, ka attiecībā uz kāda objekta būvniecību ir jānodrošina sabiedriskā apspriešana, ir pietiekami konstatēt vienu no minētajiem nosacījumiem – būtisku ietekmi uz vidi, būtisku ietekmi uz sadzīves apstākļiem vai būtisku ietekmi uz nekustamā īpašuma vērtību.

Tēze: „Būtiskumu” nosaka, izvērtējot nodarītā vai prognozējamā kaitējuma sekū neatgriezeniskumu (jeb ilglaicīgumu, kādā kaitējumu var novērst) un apmēru.

Tēze: Iekšpagalma apbūve pati par sevi visbiežāk ietekmē attiecīgo māju iedzīvotāju sadzīves apstākļus.

Daudzstāvu ēkas būvniecība iekšpagalmā ietekmētu šo iekšpagalmu veidojošo māju iedzīvotāju sadzīves apstākļus tik lielā mērā, ka var uzskatīt, ka ietekme būtu būtiska. Proti, ar šādu būvi iekšpagalms tiktu lielā mērā apbūvēts, turklāt tā ietekme ir neatgriezeniska.

Līdz ar to daudzstāvu ēkas būvniecībai iekšpagalmā ir nepieciešams rīkot sabiedrisko apspriešanu, lai noskaidrotu kaimiņu viedokli.

Tēze: Ja būvatļauja ir izdota, neievērojot Būvniecības likuma 12.panta pirmajā daļā izvirzīto nosacījumu par sabiedriskās apspriešanas rīkošanu, šāds procesuāls pārkāpums ir atzīstams par tik būtisku, lai tā dēļ pārsūdzēto būvatļauju atzītu par prettiesisku.

**Latvijas Republikas Augstākās tiesas
Senāta Administratīvo lietu departamenta
2006.gada 22. jūnija
SPRIEDUMS
Lietā Nr. SKA – 255**

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments šādā sastāvā:

tiesas sēdes priekšsēdētājs senators N. Salenieks
senatore V. Krūmiņa
senatore D.Mita

2006.gada 6.jūnijā atklātā tiesas sēdē, piedaloties pieteicējas *E.S.* pārstāvjiem *A.G.* un *M.P.*, atbildētājas Rīgas pašvaldības pusē pieaicinātās iestādes Rīgas domes pārstāvim Agrim Bitānam un trešās personas sabiedrības ar ierobežotu atbildību „N&J” pārstāvim *U.G.*,

izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz *E.S.* pieteikumu par Rīgas pilsētas Būvvaldes padomes 2003.gada 15.oktobra lēmuma Nr.30-I atcelšanu, Rīgas pilsētas Būvvaldes 2004.gada 27.janvāra būvatļaujas Nr.193V atcelšanu un Rīgas domes pienākumu izstrādāt zemesgabala detālplānojumu, sakarā ar Rīgas domes un sabiedrības ar ierobežotu atbildību „N&J” kasācijas sūdzībām par Administratīvās apgabaltiesas 2006.gada 2.februāra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] 1996.gada 2.augustā Rīgas pilsētas zemesgrāmatā ierakstīts zemesgabals 19 105 kvadrātmetru platībā, kas atrodas [*adrese*] Rīgā, kuram piešķirts kadastra numurs [...] (turpmāk – zemesgabals 0007). Uz minētā zemesgabala, citastarp, atrodas daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas [*adrese*]. *E.S.* ir dzīvojamās mājas [*adrese*] iedzīvotāja.

1999.gadā kvartālam Nr.3246, tostarp, [*adrese*], izstrādāts privatizējamo dzīvojamo māju zemesgabalu projekts (turpmāk – Privatizācijas zemes projekts), nosakot mājām funkcionāli nepieciešamos zemesgabalus. 2003.gada 12.maijā izstrādāts zemesgabala 0007 sadalījuma projekts. No jauna izveidojamie zemesgabali atbilst šādiem kadastra numuriem – [...] (turpmāk arī – zemesgabals 2492), [...].

2003.gada 29.maijā Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta (turpmāk – Attīstības departaments) Pilsētplānošanas pārvalde izsniedza izziņu, kurā noteikts, ka zemesgabals [*adrese*] ar grupas numuru [...] un grunts numuru 0007 atrodas jauktā dzīvojamā un darījumu iestāžu teritorijā. Attīstības departamenta Pilsētplānošanas pārvalde izsniedza zemesgabala 0007 sadalīšanas projektu, kurā norādīts, ka atdalāmie zemesgabali „B” un „C” (zemes gabals 2492 atbilst zemesgabalam „C”) atrodas teritorijā ar izmantošanas veidu „Jauktas dzīvojamās un darījumu iestāžu teritorijas”. 2003.gada 30.jūnijā zemesgabalu 2492 uz pirkuma līguma pamata ieguva sabiedrība ar ierobežotu atbildību (turpmāk – SIA) „N&J”, kuras īpašuma tiesības zemesgrāmatā nostiprinātas 2003.gada 8.oktobrī. 2003.gada 8.oktobrī zemesgrāmatā arī veikts ieraksts par zemesgabala 2492 [*adrese*] ar kadastra numuru atdalīšanu no zemesgabala 0007.

2003.gada 22.septembrī *E.S.* lūdza Rīgas domes Pilsētas attīstības komitejas priekšsēdētājam un Attīstības departamenta direktoram informāciju par plānoto būvniecību [*adrese*] iekšpagalmā. Nesaņemot atbildi uz šo iesniegumu, *E.S.* vērsās Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijā. 2003.gada 27.novembrī Rīgas dome *E.S.* nosūtīja 2003.gada 3.novembra atbildi, kurā norādīts, ka Rīgas pilsētas Būvvaldes

(turpmāk – Būvvalde) padome ir nolēmusi dzīvojamās mājas būvniecības pasūtītājam [adrese] namu iekšpagalmā uzdot izstrādāt iekškvartāla zonas attīstības priekšlikumu.

2003.gada 15.oktobrī Būvvaldes padome pieņēma lēmumu piekrist daudzdzīvokļu mājas projektēšanai [adrese], Rīgā ([..] grunts 2492), un 2003.gada 19.novembrī Būvvalde izsniedza SIA „N&J” plānošanas un arhitektūras noteikumus (uzdevumu) daudzstāvu dzīvojamās ēkas būvniecībai E.S.. Noteikumos paredzēta sešstāvu dzīvojamās mājas būvniecība un apakšzemes autostāvvietā ar pusotru auto novietni uz vienu dzīvokli.

2003.gada 16.decembrī E.S. vērsās ar iesniegumu Rīgas domes Pilsētas attīstības komitejā, kurā lūdza konkrētā rajona apbūvei izstrādāt detālplānojumu, kā arī sniegt informāciju par objektu un organizēt publisku apspriešanu. 2004.gada 26.janvārī Rīgas domes Pilsētas attīstības komiteja E.S. norādīja, ka detālplānojuma izstrāde nav nepieciešama, kā arī nav pamata atcelt Būvvaldes izdotos objekta plānošanas un arhitektūras noteikumus.

2004.gada 6.februārī E.S. vērsās Rīgas domē, lūdzot atcelt Būvvaldes padomes 2003.gada 15.oktobra lēmumu par daudzdzīvokļu mājas projektēšanu un izvērtēt detālplānojuma izstrādes nepieciešamību. 2004.gada 20.februārī Rīgas domes Pilsētas attīstības komiteja E.S. norādīja, ka Rīgas dome atbildi uz 2004.gada 6.februāra iesniegumu sagatavos 30 dienu laikā.

[2] 2004.gada 29.martā Administratīvajā rajona tiesā saņemts E.S. pieteikums, kurā lūgts atcelt Būvvaldes padomes 2003.gada 15.oktobra lēmumu, visus citus ar būvprojektēšanu saistītus lēmumus zemesgabalā 0007 un uzlikt par pienākumu Rīgas domei izstrādāt detālplānojumu zemesgabalam. Pieteikumā norādīts:

[2.1] Saskaņā ar Rīgas attīstības plāna 1995.-2005.gadam (turpmāk – Attīstības plāns) 5.1.punktu un Rīgas pilsētas apbūves noteikumu (turpmāk – Apbūves noteikumi) 6.10.1.punktu apbūvei paredzētais iekšpagalms pieskaitāms dabas pamatnes teritorijai, nevis atrodas jauktajā dzīvojamā un darījumu iestāžu teritorijā.

[2.2] Zemesgabalam nav izstrādāts detālplānojums, lai gan to nosaka Ministru kabineta 2000.gada 5.decembra noteikumu Nr.423 „Noteikumi par teritorijas plānojumiem” (turpmāk – noteikumi Nr.423) 54.punkts.

[2.3] Nav ievērotas Būvniecības likuma 12.panta pirmās daļas 3.punkta un Ministru kabineta 1997.gada 2.septembra noteikumu Nr.309 „Būvniecības publiskās apspriešanas noteikumi” prasības.

[2.4] Pārkāpjot likumu „Par 1998.gada 25.jūnija Orhūsas konvenciju par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem” (turpmāk – Orhūsas konvencija), likuma „Par vides aizsardzību” 17.¹pantu, Teritorijas plānošanas likuma 3.panta 7.punktu, Būvniecības likuma 12.pantu un citus normatīvos aktus, Attīstības departaments 2003.gada 28.oktobrī izdevis rīkojumu Nr.200-rs „Par ierobežotas pieejamības informācijas noteikšanu” (2004.gada 21.janvārī šā lēmuma darbība ir apturēta), liedzot sabiedrībai likumā garantētās tiesības uz vides informāciju un dalību ar vidi saistītu lēmumu pieņemšanā.

[3] 2004.gada 20.maijā Būvvalde akceptēja objekta būvprojektu un 27.maijā Būvvalde SIA „N&J” izsniedza būvatļauju Nr.193V dzīvojamās ēkas būvniecībai [adrese], Rīgā.

[4] 2004.gada 28.maijā Administratīvajā rajona tiesā saņemti pieteikuma papildinājumi, kurā pieteicēja lūdz atcelt būvatļauju Nr.193V.

[5] Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneses 2004.gada 10.jūnija lēmumu lietā kā trešā persona pieaicināta SIA „N&J”.

[6] Ar Administratīvās rajona tiesas 2004.gada 27.septembra spriedumu *E.S.* pieteikums noraidīts.

[7] Izskatījusi lietu sakarā ar *E.S.* apelācijas sūdzību, Administratīvā apgabaltiesa ar 2006.gada 2.februāra spriedumu apmierināja pieteikumu. Tiesa atzina par prettiesisku Būvvaldes padomes 2003.gada 15.oktobra lēmumu Nr.30-I un Būvvaldes 2004.gada 27.maija būvatļauju Nr.193V un uzlika par pienākumu Rīgas domei uzsākt detālplānojuma izstrādi teritorijai, kura ietver zemesgabalus ar kadastra numuriem [...] un kura atbilst zemesgabalam [adrese] ar kadastra numuru [...]0007 līdz tā sadalīšanai. Spriedums pamatots ar šādiem argumentiem.

[7.1] Noteikumu Nr.423 54.punkts bija piemērojams līdz 2003.gada 31.decembrim, jo tas nav pretrunā ar Teritorijas plānošanas likuma normām un Teritorijas plānošanas likumā tāpat kā Teritorijas attīstības plānošanas likumā ir deleģējošā tiesību norma Ministru kabinetam noteikt teritorijas plānojumu izstrādāšanas kārtību.

[7.2] No likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju” 1.panta 20.punkta secināms, ka, uzsākot (realizējot) dzīvokļu privatizāciju, dzīvojamām mājām nepieciešamais zemesgabals, komunikācijas, infrastruktūras, labiekārtojuma objekti bija nosakāmi detālplānojumā. Zemesgabala 0007 sadalīšanas pamatā faktiski ir bijis Privatizācijas zemes projekts, kas faktiski ir aizstājis detālplānojumu. Būvvaldei nebija tiesību (vai pienākuma) pamatoties uz Privatizācijas zemes projektu, jo tas neatbilda iepriekš minētajā tiesību normā noteiktajam.

[7.3] Attiecībā uz zemesgabala 0007 sadalīšanu bija piemērojams noteikumu Nr.423 54.2.apakšpunkts un izstrādājams detālplānojums.

[7.3.1] 54.2.apakšpunkta jēga (attiecībā uz „brīvu, neapbūvētu apdzīvotas vietas teritoriju”) pamatā ir detālplānojuma kā plānošanas instrumenta nepieciešamība gadījumos, kad noteiktā teritorijā ir izveidojami jauni (brīvi) zemesgabali, kas turpmāk paredzēti noteiktai izmantošanai, tostarp, apbūvei. Zemesgabala 0007 sadalīšanas mērķis ir tāds pats, proti, izveidot jaunu (brīvu, neapbūvētu) zemesgabalu, kuru, iespējams, var apbūvēt.

[7.3.2] Tā kā faktiski ar pagājušā gadsimta 50.gadu apbūvi šīs teritorijas „apbūvētība” tikusi pabeigta, nav pamata secināt, ka šī teritorija, kuru „aptver” dzīvojamās mājas, tikusi paredzēta apbūvei. Šī teritorija faktiski kalpojusi jau esošajām būvēm. Secināms, ka teritorija, kuru dzīvojamās mājas iekļauj, faktiski veidojusi iekšpagalmu. Šāda brīva, neapbūvēta zemesgabala, kurš atrodas iekškvartālā (apbūvētā teritorijā), atdalīšanas jēga ir tā pati, kas gadījumā, ja arī pārējie atdalāmie zemesgabali būtu neapbūvēti. Jaunais izveidojamais neapbūvētais zemesgabals ir daļa no teritorijas, kuras apbūve jau tikusi pabeigta (turklāt pirms īpašuma reformas). Šajā gadījumā iespējamā jaunā īpašuma izveidošana un būvniecība tajā ir esošās apbūves iepriekš neplānota papildināšana (turpināšana), kā dēļ arī tā ir plānojama kompleksi.

[7.3.3] Apbūves noteikumos, citastarp, ir paredzēti tādi noteikumi kā apbūves blīvums, intensitāte un citas prasības atbilstoši Attīstības plānā noteiktajiem konkrētiem atļautās izmantošanas veidiem. Lai arī lielā mērā konkrēta zemesgabala apbūve ir nosakāma, ievērojot jau Apbūves noteikumos un Attīstības plānā noteikto, uzskatāms, ka jaunas būvniecības gadījumā iekškvartālā, prasības jaunajai apbūvei ir īpaši saskaņojamas ar jau esošo apbūvi, it īpaši tādēļ, ka esošā apbūve var objektīvi neatbilst Attīstības plānā un Apbūves noteikumos paredzētajam.

[7.3.4] 54.punktā pēc jēgas ir saprotama regulējuma attiecināmība gan uz „teritoriju”, gan „zemesgabalu”. Nevar atzīt, ka detālplānojums izstrādājams tikai lielām teritorijām, kas ietver vairākus zemesgabalus.

[7.4] Attīstības plāna (grafiskā materiāla) mērogs nenodrošina strīda teritorijas pietiekamu detalizāciju un precizitāti noteikumu Nr.423 54.7.apakšpunkta izpratnē, tādējādi zemesgabalam 0007 bija izstrādājams detālplānojums.

[7.5] Atbilstoši Attīstības plāna 5.1.punktam un Apbūves noteikumu 6.10.punktam nevar uzskatīt, ka jebkurā gadījumā zemesgabalā, pastāvot kaut vienam no elementiem, kuri ir raksturīgi dabas pamatnei, vai to kopumam, šī teritorija būtu atzīstama par dabas pamatnes teritoriju, uz kuru attiecināmas šādas atļautās izmantošanas reglamentējošās tiesību normas. Par dabas pamatnes teritorijām nepārprotami atzīstamas tās, kas tieši uzrādītas Attīstības plāna grafiskajā materiālā. Attiecībā uz teritoriju, kurā atrodas zemesgabals 0007, šāds atļautās izmantošanas veids nav noteikts.

[7.6] Atbilstoši Attīstības plānam nav konstatējams, vai zemesgabals 2492 atrodas tieši jauktajā dzīvojamā un darījumu iestāžu teritorijā. Konkrētajā gadījumā Attīstības plānā (tostarp, Apbūves noteikumos) nav pietiekami detalizēti iespējamās apbūves noteikumi, to 6.3.5. un 6.5.4.punktā tieši nosakot nepieciešamību konkrētās apbūves noteikumus paredzēt detālplānojumā.

[7.7] Atbilstoši noteikumu Nr.423 55.4.apakšpunktam, likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju” 1.panta 20.punktam un, ievērojot Apbūves noteikumu 4.3.punktu, pirms zemesgabala sadalīšanas vai būvniecības uzsākšanas jautājums par komunikāciju izvietojumu (pārvietošanu) bija izlemjams detālplānojumā.

[7.8] Bija rīkojama publiskā apspriešana, pamatojoties uz Būvniecības likuma 12.panta pirmās daļas 3.punktu un noteikumu Nr.423 54.3.apakšpunktu, jo būvniecība būtiski ietekmē vides stāvokli un iedzīvotāju sadzīves apstākļus.

[7.8.1] Likuma „Par vides aizsardzību” tiesību normas, kas noteic, kas ir vide, nav tulkojamas šauri; ir vērtējama arī attiecīga objekta iespējamā ietekme uz cilvēka dzīvi kopumā. Sabiedrības veselības aģentūra nepārprotami ir norādījusi uz nelabvēlīgu ietekmi, un ka tāda (būtiska ietekme) ir, bet to ir iespējams novērst, veicot attiecīgus pasākumus. Ir vērtējama objekta kā tāda iespējamā ietekme, lai izlemtu jautājumu par sabiedriskās apspriešanas nepieciešamību. Norāde par šādu faktoru novēršanu un nelabvēlīgās ietekmes mazināšanu izteikta pēc plānošanas un arhitektūras noteikumu izsniegšanas.

[7.8.2] Ietekme uz vidi, sadzīves apstākļiem, kā arī nekustamā īpašuma vērtību ir izvērtējama līdz jautājuma izlemšanai par projektēšanas atļauju, jo ir izlemjams jautājums par detālplānojuma un sabiedriskās apspriešanas nepieciešamību. Atbildētājs pirms jautājuma par projektēšanas atļaujas izsniegšanas faktiski vispār nav vērtējis vides, sadzīves apstākļu un īpašuma vērtības ietekmi.

[7.8.3] Realizējot konkrēto būvniecību, būtiski un neatgriezeniski tiktu samazināta esošo apstādījumu teritorija, tādējādi minētās iespējamās izmaiņas dabas elementu saglabāšanā konkrētajā gadījumā ir atzīstamas par vienu no būtiskiem vides un cilvēku dzīves apstākļus ietekmējošiem faktoriem. Arī tādi faktori kā troksnis, apbūves blīvums, izplūdes gāzu emisija saistībā ar auto novietni var būtiski ietekmēt dzīves kvalitāti, proti, vidi un iedzīvotāju sadzīves apstākļus.

[7.9] Bija rīkojama publiskā apspriešana, pamatojoties uz Būvniecības likuma 12.panta pirmās daļas 1.punktu, jo konkrētā būve uzskatāma par sabiedriski nozīmīgu.

[7.10] Pēc būtības nav vērtējams pieteicējas arguments, ka ir pārkāptas LBN 100 prasības attiecībā uz apzaļumošanas normām, jo uzskata, ka šā pieteikuma ietvaros pieteicējas tiesību aizskārumu rada tieši konkrētās teritorijas plānojuma (detālplānojuma) un sabiedriskās apspriešanas trūkums, ko apgabaltiesa jau ir izvērtējusi.

[7.11] Apstāklim, ka Būvprojekta Nr.2401 arhitektūras un būvkonstrukciju daļas tehniskā ekspertīze nav konstatējusi, ka būtu pārkāpts kāds no būvnormatīviem, nav nozīmes, jo detālplānojuma izstrādes un publiskās apspriešanas nodrošināšanas nepieciešamības izvērtēšana nav minētās tehniskās ekspertīzes priekšmets.

[7.12] Trešā persona nepamatoti atsaukusies uz Būvniecības likuma 13.panta ceturto daļu, jo lietā nav strīda par tajā minētiem pārkāpumiem.

[7.13] Sabiedriskās apspriešanas nodrošināšana un detālplānojuma izstrāde pirms zemesgabala sadalīšanas, atļautās izmantošanas precizēšanas un būvniecības uzsākšanas, var ietekmēt gala rezultātu, proti, konkrētu lēmumu pieņemšanu sakarā ar būvniecību. Tādējādi iepriekš minētos tiesību normu pārkāpumus konkrētajā būvniecības procesā nevar uzskatīt tikai par formāliem, bet tie ir atzīstami par tik būtiskiem, ka arī pieņemtie lēmumi, proti, atļauja projektēt objektu un būvatļaujas izsniegšana, nevar iegūt tiesisku statusu. Turklāt, nenodrošinot sabiedrisko apspriešanu un neizstrādājot detālplānojumu pirms konkrētu lēmumu pieņemšanas, tiek aizskartas ne tikai pieteicējas tiesības, bet arī sabiedrības būtiskas intereses kopumā, proti, netiek ievērots teritorijas plānošanas ilgtspējības princips, kas nodrošina esošajām un nākamajām paaudzēm kvalitatīvu vidi.

[8] Par Administratīvās apgabaltiesas 2006.gada 2.februāra spriedumu trešā persona SIA „N&J” iesniegusi kasācijas sūdzību, kurā lūdz spriedumu atcelt un izbeigt tiesvedību lietā. Kasācijas sūdzība pamatota ar šādiem argumentiem.

[8.1] Tiesai bija jāizbeidz tiesvedība atbilstoši Administratīvā procesa likuma 282.panta 2.punktam. Trešās personas tiesības apbūvēt savu zemes gabalu neaizskar pieteicējas tiesības uz labvēlīgu vidi. Detālplānojums tiek izstrādāts administratīvās teritorijas sabiedrības interesēs un nav priekšnoteikums apbūvējamā zemes gabala kaimiņu tiesību īstenošanai. Detālplānojuma neizstrāde nevar aizskart pieteicējas subjektīvās tiesības.

[8.2] Tiesa pārkāpusi Administratīvā procesa likuma 249.pantu, pārsniedzot savas kompetences robežas, jo vērtējusi ne vien Privatizācijas zemes projekta tiesiskumu, bet arī 2003.gadā izstrādāto zemes sadalīšanas projektu, kas netika apstrīdēti un nevar tikt apstrīdēti.

[8.3] Tiesa nepamatoti piemērojusi noteikumus Nr.423, jo tie zaudēja spēku 2002.gada 26.jūnijā, kad spēku zaudēja Teritorijas plānošanas likums.

[8.4] Ja arī noteikumi Nr.423 būtu piemērojami, tiesa tos ir nepareizi interpretējusi.

Tiesa nepareizi piemērojusi noteikumu 54.2.apakšpunktā minēto jēdzienu „teritorija”. No noteikumu jēgas izriet, ka teritorijas jēdziens ir plašāks par zemes gabala jēdzienu, proti, teritorija sastāv no vairākiem zemes gabaliem.

Tiesa nepareizi interpretējusi noteikumu 54.3.apakšpunktu. Nelabvēlīga ietekme uz vidi šīs normas izpratnē būtu tikai gadījumos, kad ietekme uz vidi ir virs vidējā vides ietekmes līmeņa, kas raksturīgs, veicot dzīvojamo māju celtniecību. Tā kā šādi apstākļi nav konstatēti, nav pamata piemērot šo tiesību normu.

Tiesa arī nepareizi interpretējusi noteikumu 53.7.apakšpunktu. Šīs normas izpratnē detalizācija ir atzīstama par pietiekamu, ja no teritorijas plāna ir saprotams konkrētās teritorijas atļautais izmantošanas veids. Tiesa secināja, kādiem mērķiem ir domāts zemesgabals 2492. Pat ja būtu bijušas neskaidrības par zemesgabala izmantošanas veidu, Attīstības plānā ir paredzēts, ka, ja pa zemesgabalu iet zonējuma robeža, īpašnieks var pieņemt sev vēlamo zemes izmantošanas veidu, ja tam neiebilst pašvaldība. Tādējādi atzīstams, ka teritorijas plānojums ir pietiekami detalizēts un precīzs, lai ne vien noteiktu tā izmantošanas veidu, bet arī, lai saņemtu būvniecībai nepieciešamos saskaņojumus.

[8.5] Tiesa nepareizi interpretējusi Būvniecības likuma 11.panta otro daļu, jo nepamatoti secinājusi, ka jebkādu būvniecību atļauts veikt tikai tad, ja ir izstrādāts teritorijas plānojums un detālplānojums. Teritorijas plānošanu regulējošās tiesību normas nepieprasa visām pašvaldības teritorijām izstrādāt detālplānojumu. Teritorijas

plānošanas likums (6.panta piektā daļa) jautājumu par detālplānojuma izstrādes nepieciešamību atstāj katras pašvaldības ziņā.

[8.6] Tiesa nepareizi interpretējusi Būvniecības likuma 12.panta pirmo daļu. Tiesa nepamatoti paplašināti tulkojusi jēdzienu „sabiedriski nozīmīga būve”, uzsvāru liekot uz vārdu „nozīmīga”. Priekšnoteikums, lai kādu būvi atzītu par sabiedriski nozīmīgu, ir apstākļi, ka šī būve tiks izmantota sabiedriskajām vajadzībām, izmainīs citas sabiedriskās būves vai netipiskā veidā ir nozīmīga sabiedrībai (pieminekļi).

Tiesa arī nepareizi interpretējusi jēdzienu „būtiska ietekme uz vidi”. Ietekme uz vidi pastāv gadījumos, kad ietekme ir virs vidējā ietekmes līmeņa.

[9] Par Administratīvās apgabaltiesas 2006.gada 2.februāra spriedumu Rīgas dome iesniegusi kasācijas sūdzību, kurā lūdz spriedumu atcelt un nodot lietu jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesai. Kasācijas sūdzība pamatota ar šādiem argumentiem.

[9.1] Tiesa pārkāpusi Administratīvā procesa likuma 302.pantu, jo pēc savas iniciatīvas pārbaudījusi zemes gabala sadalīšanas tiesiskumu, kaut arī tas nav ticis lūgts ne pieteikumā, ne apelācijas sūdzībā. Apgabaltiesa varēja pārbaudīt detālplānojuma nepieciešamību tikai attiecībā uz būvniecības uzsākšanu uz zemesgabala 2492.

[9.2] Tiesa nepareizi piemērojusi likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju” 1.panta 20.punktu. Šī tiesību norma tulkojama sistēmiski ar citām tiesību normām – šā likuma 1.panta 16.punktu, Ministru kabineta 1999.gada 19.janvāra noteikumu Nr.20 „Dzīvojamās mājas privatizācijai nepieciešamo dokumentu sagatavošanas noteikumi” (turpmāk – noteikumi Nr.20) 3.punktu un Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministra 1997.gada 18.decembrī apstiprinātās „Metodikas zemes gabalu noteikšanai pie daudzdzīvokļu mājām” (turpmāk – Metodika) 1.4.punktu. No minētām tiesību normām izriet, ka mājai funkcionāli nepieciešamo zemesgabalu ir iespējams noteikt arī ar funkcionāli nepieciešamā zemesgabala plānu un ne vienmēr jāizstrādā detālplānojums pirms mājas privatizācijas. Atbilstoši Metodikas 5.1.2.punktam jauns detālplānojums nav jāizstrādā, ja zemesgabala robežas netiek mainītas un netiek projektēti jauni elementi. Prasība zem visām privatizējamām mājām izstrādāt detālplānojumu būtu nesamērīga un apgrūtināša. Noteikumu Nr.20 3.punkts un Privatizācijas likuma 1.panta 20.punkts ir saprotams tādējādi, ka privatizējamai dzīvojamai mājai funkcionāli nepieciešamais zemesgabals ir zeme, uz kuras uzcelta dzīvojamā māja, tās uzturēšanai, apsaimniekošanai un funkcionēšanai nepieciešamie infrastruktūras, labiekārtojuma un komunikāciju elementi, kas uzrādīts šā zemesgabala

detālplānojumā, ja tāds ir ticis izstrādāts, vai funkcionāli nepieciešamajā zemesgabalā. Konkrētajā gadījumā detālplānojums nebija jāizstrādā, jo Privatizācijas zemes projektā ir noteikts funkcionāli nepieciešamais zemes gabals, par ko liecina Privatizācijas zemes projekta attēlojums. Tā kā ar Privatizācijas zemes projektu zemes gabals netika ne reāli, ne tiesiski sadalīts, attiecībā uz šo laika posmu (no mājas privatizācijas uzsākšanas līdz zemes gabala sadalīšanai) nav pamata runāt par detālplānojuma nepieciešamību sakarā ar zemesgabala sadalīšanu, kas notika vēlāk un kas pakļauts citam tiesiskajam regulējumam.

[9.3] Tiesa nepareizi secinājusi, ka pārsūdzētā lēmuma pieņemšanas brīdī spēkā bija noteikumi Nr.423. Šo noteikumu 54.punkts pārsūdzētā lēmuma pieņemšanas brīdī bija pretrunā ar Teritorijas plānošanas likuma mērķi, proti, detālplānojuma izstrādes jautājumu nodot katras pašvaldības rīcības brīvības ietvaros, lai tā izvērtētu, kuros gadījumos teritorijas izmantošanas un apbūves nosacījumi ir uzskatāmi par nepietiekami noteiktiem.

[9.4] Ja arī noteikumi Nr.423 būtu piemērojami, tiesa tos ir nepareizi interpretējusi.

Tiesa nepareizi interpretējusi un piemērojusi šo noteikumu 54.2.apakšpunktu, atzīstot, ka teritorijas ar pabeigtu „apbūvētību” ir pielīdzināmas „brīvām, neapbūvētām teritorijām”. Noteikumos apzināti lietoti divi jēdzieni „teritorija” un „zemesgabals”. Ar jēdzienu „brīva, neapbūvēta apdzīvoto vietu teritorija” ir jāsaprot ne tikai konkrēti sadalāmais zemesgabals, bet arī tam apkārt esošā teritorija, kurā tas iekļaujas. Lai atzītu detālplānojuma obligātu nepieciešamību saskaņā ar noteikumu Nr.423 54.2.punktu, ir jākonstatē tieši šīs plašākās teritorijas neapbūvētība. Konkrētajā gadījumā zemesgabals 0007 pirms tā sadalīšanas jau bija apbūvēts – uz tā atradās divas četrstāvu dzīvojamās mājas – un arī teritorija ap minēto zemesgabalu bija apbūvēta. Nav tiesiska pamata minētajā normā lietoto vārdu „neapbūvētām” interpretēt tādējādi, ka tas ietvertu arī apbūvētas, bet savā apbūvētībā pabeigtas teritorijas. Pabeigta apbūve uz zemes gabala nenozīmē, ka zemes gabals uzskatāms par neapbūvētu. Tiesa, konstatējot, ka zemesgabala 0007 apbūvētība līdz ar 50.gados veikto apbūvi ir pabeigta, vadījusies galvenokārt no pieteicējas iesniegtā arhitekta atzinuma un spriedumā nav norādījusi, kādēļ tā dod priekšroku šim pierādījumam salīdzinājumā ar citiem pierādījumiem lietā. Turklāt ir jautājums arī par tiesas kompetenci būvniecības, pilsētattīstības un pilsētbūvniecības kompozīcijas jomā, zemesgabalu atzīstot par apbūvētības ziņā pabeigtu.

Tiesa nepareizi interpretējusi noteikumu 54.2.apakšpunktu, atzīstot, ka uz zemesgabala esošās komunikācijas nav uzskatāmas par uz zemesgabala esošu apbūvi, līdz ar ko zemesgabals ar šādām komunikācijām atzīstams par „brīvu un neapbūvētu teritoriju” 54.2.apakšpunkta izpratnē. Nevar piekrist tiesas secinājumam, ka par „brīvu, neapbūvētu teritoriju” atzīstama arī teritorija, uz kuras atrodas „nepatstāvīga apbūve”. Šāds termins nav lietots nevienā tiesību aktā. Tā kā ir jākonstatē arī zemesgabalam apkārt esošās teritorijas neapbūvētība un konkrētajā gadījumā teritorija ap zemesgabalu 2492 bija apbūvēta, to nevar uzskatīt par brīvu, neapbūvētu teritoriju. Ja pieņem, ka detālplānojums pirms būvniecības uzsākšanas ir jāizstrādā ikvienam neapbūvētam zemesgabalam, teritorijas plānojums zaudētu jēgu un būtu pretrunā ar Teritorijas plānošanas likuma mērķi. Gadījumā, ja pašvaldības izstrādātais teritorijas plānojums paredz pietiekami detalizētus konkrētā zemesgabala apbūves noteikumus, kā tas ir šajā gadījumā, nelietderīgi ir izstrādāt arī detālplānojumu. Tiesai nebija jāpiemēro noteikumu 54.2.apakšpunkts un Apbūves noteikumu 6.5.4.punkts, pārbaudot detālplānojuma nepieciešamību pirms zemesgabala 0007 sadalīšanas. Tiesa, ņemot vērā, ka zemesgabals 0007 pirms tā sadalīšanas atradās trīs dažādās teritorijās, nepamatoti pārbaudījusi visu šo teritoriju apbūves noteikumu detalizāciju Attīstības plānā saskaņā ar noteikumu 54.2.apakšpunktu, jo zemesgabala 0007 sadalīšana nav pieteikuma priekšmets.

Tiesa nepareizi interpretējusi noteikumu 54.7.apakšpunktu, atzīstot, ka likumā paredzētajā mērogā izstrādātais Attīstības plāna mērogs nenodrošina strīda teritorijas pietiekamu detalizāciju un precizitāti. Attīstības plāns tika izstrādāts, dažādu teritoriju robežas no sākuma atzīmējot pilsētas kartēs ar lielāku mērogu (1:10 000). Pēc tam no šīm kartēm tajās iezīmēto teritoriju sadalījums tika pārņemts uz grafisko perspektīvo teritoriju izmantošanas plānu ar mērogu 1:25 000. Attīstības plāna grafiskais attēlojums attiecībā uz perspektīvā izmantojamām teritorijām tika izstrādāts uz kartēm ar mērogu 1:10 000. Šajās kartēs Attīstības departamenta Pilsētplānošanas pārvaldes izziņas izsniegšanas brīdī bija redzams, ka strīdus zemes gabals atrodas jauktā dzīvojamo māju un darījumu iestāžu teritorijā. Līdz ar to tiesa nepamatoti secināja, ka izziņa neatbilst Attīstības plānam. Tiesa nepamatoti secinājusi, ka atbildētājs nav iesniedzis pierādījumus, kas apliecinātu minētās izziņas atbilstību Attīstības plānam. Tiesa pati nav pienācīgi īstenojusi objektīvo izmeklēšanu. Tiesa nelūdza atbildētājam iesniegt kartes vai plānojumu ar iespējamo lielāko mērogu, no kuriem būtu redzama zemes gabala 2492 atrašanās konkrētajā teritorijā un kas tika izmantoti Attīstības plāna grafiskā materiāla sagatavošanas procesā.

[9.5] Tiesa nepareizi interpretējusi Apbūves noteikumus.

Apbūves noteikumu 6.3.5.punkts neparedz obligātu detālplānojuma izstrādi. Ierobežojums ar četriem stāviem pastāv tikai tad, ja jaunbūve piekļaujas mazstāvu apbūvei, tas ir, ja paredzamā būve tieši pieguļ mazstāvu apbūvei, nevis, ja zemesgabals pieguļ zemes gabalam, uz kura ir mazstāvu apbūve.

Tiesa nepareizi piemērojusi Apbūves noteikumu 4.5.punktu, konstatējot, ka zemesgabalu 0007 nedrīkstēja sadalīt bez detālplānojuma vai zemes ierīcības projekta izstrādes. Apbūves noteikumi tika apstiprināti 1995.gadā, kad spēkā vēl nebija noteikumi Nr.423. Kad tie stājās spēkā, to 54.punkts regulēja tieši to pašu jautājumu, ko Apbūves noteikumu 4.5.punkts, tas ir, gadījumus, kad pirms zemesgabalu sadalīšanas vai apvienošanas nepieciešams izstrādāt detālplānojumu. Zemesgabala sadales laikā 2003.gadā bija konstatējama pretruna starp šīm tiesību normām, jo noteikumu Nr.423 54.punkts paredzēja tikai īpašus gadījumus, kad jāizstrādā detālplānojums, sadalot zemesgabalu, bet Apbūves noteikumi paredzēja to darīt jebkurā gadījumā. Ievērojot kolīziju risināšanas metodes, tiesai nebija jāpiemēro Apbūves noteikumu 4.5.punkts, secinot, ka detālplānojums pirms zemesgabala 0007 sadales automātiski bija izstrādājams saskaņā ar minēto normu.

[9.6] Tiesa nepareizi interpretējusi un piemērojusi noteikumu Nr.423 54.3.apakšpunktu un Būvniecības likuma 12.panta pirmās daļas 3.punktu. Šo normu mērķis nav izstrādāt detālplānojumu un nodrošināt sabiedrisko apspriešanu ikvienas būvniecības gadījumā. Šo normu kontekstā nepieciešams konstatēt apstākļus, kas norāda uz to, ka paredzamā būve īpaši negatīvi ietekmēs vidi un iedzīvotāju sadzīves apstākļus vai nekustamā īpašuma vērtību. Šajā gadījumā šāda ietekme nav konstatējama. No tiesas norādītajiem apstākļiem par būtisku ietekmi uz vidi nevar secināt, ka ietekme ir būtiska. Uz zemesgabala esošie koki nav apstādījumi. Apstādījumu samazināšana maksimāli ierobežotā apmērā, ievērojot paredzēto teritorijas apzaļumošanu un apstādījumu atjaunošanu pēc būvniecības, nevar tikt uzskatīta par būtisku ietekmi uz vidi. Norādot uz troksni un izplūdes gāzēm, tiesa nav detalizēti izskaidrojusi, kāpēc, kādā veidā un cik lielā mērā iespējama automašīnu radītais troksnis un izplūdes gāzes (papildus jau pilsētas centrā esošajam troksnim, izplūdes gāzēm, aktīvajai transporta kustībai Brīvības gatvē, kā arī papildu apkārt esošo māju iedzīvotāju izmantoto mašīnu troksnim un izplūdes gāzēm) varētu radīt papildu būtiskas neērtības blakus esošo māju iedzīvotājiem. Paredzot pazemes autostāvvietas izbūvi, māju pagalms netiks noslogots ar automašīnām. Būtiski atzīmēt, ka pieteicēja neapstrīdēja pašu būvprojektu. Tiesa nepamatoti norādījusi uz apbūves blīvumu kā

vienu no kritērijiem ietekmes vērtēšanā, jo, ievērojot, ka būvniecība atbilst tiesību normām, apbūves blīvuma palielināšanās normatīvajos aktos pieļaujamās robežās nevar uzskatīt par tādu apstākli, kas liecina par būtisku ietekmi. Nosakot apbūves blīvumu, jau ir ņemti vērā apsvērumi attiecībā uz iedzīvotāju sadzīves apstākļiem.

Tiesību normas neuzliek pienākumu pašvaldībai sagatavot un motivēt atsevišķu lēmumu, ja tiek izlemts publisko apspriešanu nerīkot.

[9.7] Tiesa nepareizi interpretējusi Būvniecības likuma 12.panta pirmās daļas 1.punktu, uzskatot, ka sešstāvu daudzdzīvokļu māja uzskatāma par sabiedriski nozīmīgu būvi. Minētās tiesību normas kontekstā nepieciešams konstatēt, ka būve ir gan objektīvi, gan sabiedriski nozīmīga.

[9.8] Tiesa nepareizi interpretējusi faktiskās rīcības jēdzienu, uzskatot, ka pašvaldības saistošo noteikumu izdošana ir uzskatāma par faktisko rīcību. Saskaņā ar noteikumiem Nr.423 detālplānojums ir vietējās pašvaldības teritorijas daļas plānojums, kuru apstiprina kā pašvaldības saistošos noteikumus, līdz ar to pieteicēja ir lūgusi noteikta satura normatīvā akta izdošanu, kas nav administratīvās tiesvedības izskatīšanas priekšmets.

[10] Pieteicēja par kasācijas sūdzībām iesniegusi paskaidrojumus, kuros norāda, ka apelācijas instances tiesas spriedums ir tiesisks un pamatots, bet kasācijas sūdzību apmierināšanai nav pamata.

[11] Tiesas sēdē Rīgas domes un SIA „N&J” pārstāvji uzturēja kasācijas sūdzības, pamatojoties uz tajās minētajiem argumentiem. Rīgas domes pārstāvis papildus norādīja, ka tiesvedība ir izbeidzama, jo pieteicējai nebija subjektīvo tiesību iesniegt šādu pieteikumu. *E.S.* pārstāvji kasācijas sūdzības neatzina.

Motīvu daļa

[12] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 347.panta pirmo daļu tiesa, izskatot lietu kasācijas kārtībā, pārbauda lietā esošā sprieduma tiesiskumu pārsūdzētajā daļā attiecībā uz administratīvā procesa dalībnieku, kurš spriedumu pārsūdzējis, un argumentus, kuri minēti kasācijas sūdzībā. Turklāt, atbilstoši šā likuma 325.pantam kasācijas instances tiesas kompetencē ir pārbaudīt, vai apelācijas instances tiesa,

izskatot lietu, nav pārsniegusi savas kompetences robežas un vai nav pārkāpusi procesuālo vai materiālo tiesību normas.

[13] Vispirms ir izvērtējams jautājums par pieteikuma priekšmetu.

Saskaņā ar **Administratīvā procesa likuma 184.pantu** administratīvajā tiesā var iesniegt pieteikumu par:

- 1) administratīvā akta izdošanu, atcelšanu [...] vai spēkā esamību [...];
- 2) iestādes faktisko rīcību;
- 3) no ārējā normatīvā akta tieši izrietošu konkrētu publiski tiesisko attiecību pastāvēšanu, nepastāvēšanu vai to saturu [...];
- 4) publisko tiesību līguma atbilstību tiesību normām, tā spēkā esamību vai izpildes pareizību.

Apgabaltiesa apmierināja pieteikumu un atzina par prettiesisku Būvvaldes padomes 2003.gada 15.oktobra lēmumu Nr.30-I un Būvvaldes 2004.gada 27.maija būvatļauju Nr.193V, kā arī uzlika par pienākumu Rīgas domei uzsākt detālpārplānojuma izstrādi teritorijai, kura ietver zemesgabalus ar kadastra numuriem [...] un kura atbilst zemesgabalam [adrese] ar kadastra numuru [...]0007 līdz tā sadalīšanai.

[13.1] Saskaņā ar **Administratīvā procesa likuma 1.panta trešo daļu administratīvais akts** ir uz āru vērsts tiesību akts, ko iestāde izdod publisko tiesību jomā attiecībā uz individuāli noteiktu personu vai personām, nodibinot, grozot, konstatējot vai izbeidzot konkrētas tiesiskās attiecības vai konstatējot faktisko situāciju. Kā viens no administratīvā akta pamatelementiem norādītas tiesiskās sekas, kas nozīmē, ka lēmums, kas atzīstams par administratīvo aktu, saistoši ietekmē kādas tiesiskas attiecības un līdz ar to skar kādas personas tiesības vai tiesiskās intereses. Šā iemesla dēļ administratīvajam aktam konkrētajās tiesiskajās attiecībās piemīt galīgā noregulējuma raksturs (*sk. Senāta Administratīvo lietu departamenta 2006.gada 15.marta lēmumu SKA-123, 11.punktu*). Lēmumi, kas pieņemti administratīvajā procesā, bet kuri nerada tiesiskās sekas, ir starplēmumi, kas parasti atsevišķi nav pārsūdzami administratīvajā tiesā.

Ar 2003.gada 15.oktobra lēmumu Būvvaldes padome pieņēma lēmumu piekrist daudzdzīvokļu mājas projektēšanai. Ja pieņemtais lēmums aizliegtu mājas projektēšanu, tad tas būtu uzskatāms par tiesiskas sekas radošu un to varētu pārsūdzēt tiesā. Tomēr šajā gadījumā tiesiskās sekas radošais lēmums ir būvatļauja, kas atbilstoši **Būvniecības likuma 1.panta 2.punktam** ir dokuments, kas apliecina tiesības veikt objekta būvdarbus. Izvērtējot pieteikumu par administratīvā akta – būvatļaujas – atcelšanu, tiesas

kompetencē ir, ja pieteikumā uz to norādīts vai lietas apstākļi to prasa, pārbaudīt visa procesa vai atsevišķu posmu, tajā skaitā starplēmuma, tiesiskumu. Tomēr tas nav uzskatāms kā atsevišķs pieteikuma priekšmets.

[13.2] Arī prasījums uzlikt par pienākumu Rīgas domei izstrādāt detālplānojumu neatbilst Administratīvā procesa likuma 184.pantā minētajiem pieteikuma priekšmetiem. Saskaņā ar Ministru kabineta 2004.gada 19.oktobra noteikumu Nr.883 „Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi” 72.punktu vietējās pašvaldības dome (padome) apstiprina detālplānojumu un kā pašvaldības saistošos noteikumus izdod tā grafisko daļu un teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumus. Tātad faktiski šajā lietā pieteicēja lūdz uzlikt par pienākumu atbildētājam izdot saistošos noteikumus. Saistošie noteikumi ir ārējais normatīvais akts. Ārējā normatīvā akta izdošana, t.i., tiesību normu pieņemšana, nav ne administratīvais akts, ne faktiskā rīcība, ne arī publiski tiesisko attiecību konstatēšana Administratīvā procesa likuma izpratnē. Līdz ar to tiesvedība lietā šajā daļā ir izbeidzama, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 282.panta 1.punktu, jo lieta šajā daļā nav izskatāma administratīvā procesa kārtībā.

[13.3] Ievērojot iepriekš šajā punktā minēto, Administratīvo lietu departaments secina, ka šajā lietā pieteikuma priekšmets ir Būvvaldes 2004.gada 27.maija būvatļaujas Nr.193V atcelšana. Sakarā ar būvatļaujas termiņa izbeigšanos tā ir zaudējusi spēku. Līdz ar to apgabaltiesa ir pamatoti atzinusi, ka ir jālemj par tās tiesiskumu, nevis atcelšanu.

[14] SIA „N&J” kasācijas sūdzībā lūdz tiesvedību lietā izbeigt, jo pieteikumu iesniegusi persona, kurai nav tiesību iesniegt pieteikumu. Arī Rīgas domes pārstāvis tiesas sēdē pievienojās šim viedoklim. Senāta Administratīvo lietu departaments šo argumentu uzskata par nepamatotu un noraidāmu.

[14.1] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 282.panta 2.punktu tiesa izbeidz tiesvedību lietā, ja pieteikumu iesniegusi persona, kurai nav tiesību iesniegt pieteikumu. Šīs tiesību normas tvērumu faktiski veido šā likuma 31.panta noteikumi, kas reglamentē pieteicēja kā administratīvā procesa dalībnieka statusu. Atbilstoši šā panta otrajā daļā noteiktajam vispārīgajam principam pieteikumu var iesniegt privātpersona, kuras tiesības vai tiesiskās intereses ir aizskartas vai var tikt aizskartas. Turpat noteikts, ka izņēmuma gadījumos no šā principa jābūt paredzētiem likumā.

Konkrētajā gadījumā atbildētāja un trešā persona uzskata, ka Būvvaldes 2004.gada 27.janvāra būvatļauja Nr.193V nekādā veidā neskar *E.S.* tiesības vai tiesiskās intereses.

Savukārt pieteicēja uzskata, ka viņai šādas tiesības piemīt, pamatojot savu viedokli gan ar vides tiesības reglamentējošajām tiesību normām, gan tiesībām uz privāto dzīvi, kaimiņa tiesībām, labas pārvaldības un taisnīguma principiem.

Apgabaltiesa ir atzinusi, ka ar tādu lēmumu pieņemšanu, kas nosaka zemesgabala 0007 plānošanu un apbūvi, var tikt aizskartas *E.S.* kā nama, kas atrodas uz šā zemesgabala (pirms tā sadalīšanas), iedzīvotājas tiesības uz labvēlīgu vidi, kā arī tiesības tikt uzklautai šo lēmumu pieņemšanas procesā. Apgabaltiesa atsaukusies uz **Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 115.pantu, kā arī Orhūsas konvencijas 1.pantu un 3.panta piekto daļu**. Atbilstoši Satversmes 115.pantam valsts aizsargā ikviena tiesības dzīvot labvēlīgā vidē, sniedzot ziņas par vides stāvokli un rūpējoties par tās saglabāšanu un uzlabošanu. Orhūsas konvencijas 1.pants nosaka konvencijas mērķi – lai tagad un nākamajās paaudzēs aizsargātu ikvienas personas tiesības dzīvot vidē, kas atbilstu personas veselības stāvoklim un labklājībai, katra valsts saskaņā ar šīs konvencijas noteikumiem garantē tiesības piekļūt informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem. Savukārt Orhūsas konvencijas 3.panta piektā daļa paredz, ka šīs konvencijas noteikumi neierobežo pušu tiesības īstenot vai ieviest pasākumus, kas nodrošina plašāku pieeju informācijai, lielāku sabiedrības līdzdalību lēmumu pieņemšanā un plašākas iespējas griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem, nekā prasīts šajā konvencijā.

[14.2] Senāta Administratīvo lietu departaments uzskata, ka lietas, kas izriet no būvniecības tiesiskajām attiecībām, pamatā ir izvērtējamas caur personas tiesībām uz īpašumu. Arī Eiropas Cilvēktiesību tiesa atzinusi, ka būvatļaujas izsniegšanas process noteiktai personai, kura iebilst pret būvatļaujas izsniegšanu, ietekmē arī kaimiņu civilās tiesības. Šādā procesā var tikt skartas protestējošo kaimiņu mantiskās intereses (**sk. Eiropas Cilvēktiesību tiesas lēmuma lietā Nr.54536/00 Emsenhuber pret Austriju, 1.punktu**). Senāta Administratīvo lietu departaments atzīst, ka šādās lietās iespējama arī vides tiesību piemērošana. To, kuras tiesības lietā ir piemērojamas galvenokārt, nosaka tās konkrētie apstākļi.

[14.2.1] Jēdziens „vide” neietver tikai dabas elementus. Likumā „Par vides aizsardzību” vide ir definēta kā dabas, antropogēno un sociālo faktoru kopums. Arī tiesību doktrīnā atzīts, ka vide ietver arī sociālo un kultūras apstākļu kopumu, kas ietekmē indivīda vai sabiedrības dzīvi (**Kiss A., Shelton D. Manual of European Environmental Law. Cambridge University Press, 1993, 3.lpp**). Skaidri norobežot vidi no cilvēku fiziskās, sociālās un kultūras vides nav iespējams, jo šādas norobežošanas

rezultāts būtu vides aizsardzības jēdziena neatbilstoša sašaurināšana (*Meseršmits K., Meiere S., Ūsiņa E. Eiropas vides tiesības. Rīga: Euro Faculty, 2003, 1.lpp*). Vides aizsardzība un līdz ar to arī jēdziens „vide” ir jāaplūko kopā ar ilgtspējīgas attīstības principu. Kā norādīts Eiropas Komisijas 2006.gada 11.janvāra „Paziņojumā par pilsētvides tematisko stratēģiju”, ilgtspējīgas attīstības stratēģijas mērķu īstenošanā nozīmīga loma ir pilsētu teritorijām – tostarp saistībā ar būvniecību un pilsētu plānošanu (*Eiropas Komisijas 2006.gada 11.janvāra paziņojums Padomei un Eiropas Parlamentam par pilsētvides tematisko stratēģiju, COM (2005) 718, http://ec.europa.eu/environment/urban/pdf/com_2005_0718_lv.pdf, 2.lpp*).

Tātad „vide” ir ļoti plašs, dažādus elementus ietilpinošs un attīstībā esošs jēdziens, un jautājums par kāda būvniecības procesa tiesiskumu faktiski lielākoties varētu būt izvērtējams arī caur vides tiesībām pat, ja iebildumi pret šo procesu izteikti, neskarot ar vides aizsardzību (šaurākā nozīmē) saistītus jautājumus. Attiecīgi būtu piemērojami likuma „Par vides aizsardzību” 13.panta noteikumi, pamatojoties uz kuriem ikvienai fiziskajai un juridiskajai personai, kā arī to apvienībām, organizācijām un grupām ir, citastarp, tiesības normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā vērsties tiesībaizsardzības iestādēs sakarā ar valsts un pašvaldību institūciju darbību vai bezdarbību jautājumos, kas skar sabiedrības intereses vides jomā, kā arī normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā apstrīdēt vai pārsūdzēt šajos jautājumos pieņemtos valsts pārvaldes institūciju un pašvaldību lēmumus. Šī tiesību norma ir viens no Administratīvā procesa likuma 31.panta otrajā daļā paredzētajiem izņēmumiem, kad pieteikumu tiesā var iesniegt, aizsargājot nevis savas, bet gan citu personu tiesības vai tiesiskās intereses. Līdz ar to, ja ar būvniecību saistītu lēmumu pārsūdzēšana parasti tiktu uzskatīta arī kā no vides tiesībām izrietoša tiesība (jo skartu vides jomu), tad subjektīvo tiesību jautājumam šajās lietās vairs nebūtu nozīmes un pieteikumu iesniegt tiesīgo personu loks nebūtu nosakāms. Citiem vārdiem, faktiski jebkura persona sabiedrības interesēs varētu iesniegt tiesā pieteikumu par kādas būvatļaujas atcelšanu.

Senāta Administratīvo lietu departaments uzskata, ka šāda tiesību normu piemērošana neatbilstu saprātīgas tiesību normu piemērošanas principam. Pirmkārt, tā iemesla dēļ, ka lietas, kas izriet no būvniecības tiesiskajām attiecībām, primāri balstās uz tiesībām netraucēti izmantot savu īpašumu. Otrkārt, ir jāņem vērā, ka būvatļauja bieži ir administratīvais akts ar dubultu ietekmi. Atļauja būvēt bieži skar ne tikai šīs atļaujas adresātu, bet arī citu personu tiesības vai tiesiskās intereses. Un otrādi – izsniegtā būvatļauja skar ne tikai apkārtējo cilvēku tiesības vai tiesiskās intereses, bet arī tās saņēmēja tiesības. Un abas tiesiskās intereses ir vienlīdz nozīmīgas un

aizsargājamas. Tiesas kompetencē ir samērot šīs intereses un nepieļaut nepamatotu aizskārumu kādai no tām. Turklāt, ņemot vērā, ka ar būvniecību saistītie tiesas procesi bieži var radīt būtiskus zaudējumus kādam no procesa dalībniekiem, svarīgi ir pēc iespējas risināt šos jautājumus jau pieteikuma pieņemšanas stadijā, apsverot jautājumu par publisko subjektīvo tiesību esamību konkrētajā gadījumā.

[14.2.2] **Satversmes 105.pants** paredz, ka ikvienam ir tiesības uz īpašumu. Kā secinājusi Satversmes tiesa, šī konstitucionālā tiesību norma, līdzīgi kā Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 1.protokola 1.pants, paredz gan īpašuma tiesību netraucētu īstenošanu, gan arī valsts tiesības sabiedrības interesēs ierobežot īpašuma izmantošanu. Īpašuma tiesības var ierobežot, ja ierobežojumi ir attaisnojami, tas ir, ja tie noteikti ar likumu, tiem ir leģitīms mērķis un tie ir samērīgi (sk. **Satversmes tiesas 2002. gada 20. maija spriedumu lietā Nr. 2002-01-03**).

Tiesības uz īpašumu ir individuāla rakstura tiesības. Šo tiesību aizsardzību persona var prasīt, ja ar pārsūdzēto lēmumu tieši šai personai ir tikusi vai tiks traucēta tās īpašuma lietošana. Tātad pamatā tās ir kaimiņa tiesības, kas ļauj kādai personai iebilst pret citai personai izsniegtu atļauju būvēt. Jēdziens „kaimiņš” šajās tiesiskajās attiecībās ir piemērojams nevis sadzīvīskā, bet gan juridiskā nozīmē, kura saturs piepildāms, caur faktiskajiem apstākļiem konstatējot esošā vai iespējamā aizskāruma būtiskumu. Senāta Administratīvo lietu departaments uzskata, ka šajās tiesiskajās attiecībās tiesības uz īpašumu ir piemērojamas paplašināti, par kaimiņu atzīstot ne tikai tādu personu, kuras īpašums robežojas ar ietekmes objektu, bet arī personu, kura pastāvīgi vai ilgstoši uzturas objekta ietekmes zonā. Īrnieks un nomnieks kaimiņa tiesību īstenošanā pielīdzināmi īpašniekam. Šāda atziņa izteikta arī Vācijas tiesību doktrīnā (**Schmidt R., Seidel S. Besonderes Verwaltungsrecht. 5.Auflage. Bremen: Rolf Schmidt, 2001, 89.lpp**). Apgabaltiesa nav noskaidrojusi, vai pieteicēja ir dzīvokļa īpašniece. Tomēr, kā izriet no lietas materiāliem, pieteicēja pašreizējā dzīvesvietā dzīvo ilglaicīgi, kopš pagājušā gadsimta 60.gadiem. Līdz ar to apstāklim, vai *E.S.* ir dzīvokļa īpašniece, nav izšķirošas nozīmes.

[14.2.3] Savukārt vides tiesības un no tām izrietošās procesuālās tiesības Senāta Administratīvo lietu departamenta ieskatā ir piemērojamas lietās, kurās galvenais izvērtējums attiecas uz būvniecības ietekmes uz vidi (šaurākā nozīmē) būtiskumu. Protī, kur jautājumi par, piemēram, ietekmi uz dabu vai cilvēka veselību ir iesniegtā pieteikuma pamatā, un kuru izvērtējums nosaka lietas iznākumu.

[14.3] Senāta Administratīvo lietu departaments uzskata, ka šajā lietā jautājums par pieteicējas subjektīvajām tiesībām ir izvērtējams, ievērojot pieteicējas tiesības uz

īpašumu. Šis uzskats pamatojas konkrētās lietas apstākļos. Pieteikuma priekšmets ir būvatļaujas atcelšana. Apgabaltiesa spriedumā nav konstatējusi īpašus ar vides aizsardzību saistītus jautājumus, kas uz šo lietu liktu raudzīties citādi kā uz lietu, kura izvērtējama, pamatā ņemot vērā būvniecības, nevis vides tiesības. Apgabaltiesas secinājumi sprieduma 27.punktā attiecībā uz plānotās būvniecības ietekmes uz vidi būtiskumu Senāta Administratīvo lietu departamenta ieskatā ir nepietiekami pamatoti, lai uzskatītu, ka ar vides aizsardzību saistītie jautājumi ir šīs lietas pamatā un nosaka tās iznākumu. Faktiski tās ir kaimiņa tiesības, caur kurām *E.S.* izteikusi iebildumus pret SIA „N&J” izdoto būvatļauju.

[14.4] Apgabaltiesa ir konstatējusi divus apstākļus, kuri kopā ļauj secināt, ka *E.S.* ir subjektīvās tiesības pārsūdzēt konkrēto būvatļauju.

Pirmkārt, apgabaltiesas sprieduma 12.punktā ir konstatēts, ka Būvvaldes padome 2003.gada 15.oktobrī pieņēma lēmumu piekrist daudzdzīvokļu ēkas projektēšanai [*adrese*]. 2003.gada 19.novembrī Būvvalde izsniedza SIA „N&J” plānošanas un arhitektūras noteikumus (uzdevumu) daudzstāvu dzīvojamās ēkas būvniecībai [*adrese*]. Noteikumos paredzēta sešstāvu dzīvojamās mājas būvniecība un apakšzemes autostāvvietas. Turpat ir konstatēts, ka pieteicēja ir dzīvojamās mājas [*adrese*] iedzīvotāja.

Otrkārt, sprieduma 20.1.2.punktā ir kopumā izvērtēta attiecīgā teritorija, uz kuras atrodas minētās mājas. Konstatēts, ka mājas būvētas pagājušā gadsimta 50.gados, un, ņemot vērā māju izvietojumu, secināts, ka visas teritorijas apbūvētība bija pabeigta, un sākotnēji teritorija, kuru šīs dzīvojamās mājas iekļauj, faktiski veidojusi iekšpagalmu (*sk. arī šā sprieduma 7.3.2.punktu*). Apgabaltiesa konstatējusi, ka jaunais neapbūvētais zemesgabals ir daļa no teritorijas, kuras apbūve tikusi pabeigta.

Senāta Administratīvo lietu departaments atzīst, ka apstākļos, kad pieteikumu tiesā iesniedz nama iedzīvotāja par to, ka attiecībā uz šā nama iekšpagalma apbūvi ir izsniegta būvatļauja, saskaņā ar kuru ir atļauta sešstāvu dzīvojamās mājas un apakšzemes autostāvvietas būvniecība, ir pamats uzskatīt, ka šai personai ir subjektīvās tiesības šāda pieteikuma iesniegšanai, jo ar izsniegto būvatļauju var tikt būtiski aizskartas šīs personas tiesības uz īpašumu (kaimiņa tiesības). Līdz ar to tiesvedības izbeigšanai, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 282.panta 2.punktu, nav pamata.

[14.5] Apgabaltiesa pieteicējas subjektīvās tiesības pamatoja ar citām tiesību normām. Tomēr spriedumā ir konstatēti visi nepieciešamie apstākļi, uz kuru pamata Senāta Administratīvo lietu departaments izvērtēja jautājumu par subjektīvo tiesību

esamību. Procesuālās ekonomijas nolūkā departaments uzskata, ka šajā lietā cita argumentācija subjektīvo tiesību konstatēšanai nerada pamatu apgabaltiesas sprieduma atcelšanai. Jo katrā gadījumā pieteicējam ir tiesības iesniegt šādu pieteikumu tiesā.

[15] Gan Rīgas domes, gan SIA „N&J” kasācijas sūdzībās norādīts, ka apgabaltiesa, izvērtējot jautājumu par sabiedriskās apspriešanas nepieciešamību, ir nepareizi interpretējusi **Būvniecības likuma 12.panta pirmās daļas 1. un 3.punktu**. Senāta Administratīvo lietu departaments daļēji piekrīt šim kasācijas sūdzības argumentam.

[15.1] Saskaņā ar **Būvniecības likuma 12.panta pirmās daļas 1.punktu** pašvaldībai, pirms tā pieņem lēmumu par būvniecību, jānodrošina paredzētās būvniecības publiska apspriešana, ja tiek celta sabiedriski nozīmīga būve. Apgabaltiesa šīs normas interpretēšanā ir piemērojusi Ministru kabineta 1997.gada 1.aprīļa noteikumu Nr.112 „Vispārīgie būvnoteikumi” (turpmāk – Vispārīgie būvnoteikumi) 25.²punktā (klūdaini atsaucoties kā uz 25.¹punktu) ietvertu šā jēdziena skaidrojumu. Proti, ka sabiedriski nozīmīga būve ir ēka, kurai ir vairāk nekā pieci virszemes stāvi, publiskā ēka, kurā paredzēts vienlaikus uzturēties vairāk nekā simt cilvēkiem, ražošanas ēka, tornis, kā arī tilts, ceļa pārvads, tunelis, ja tas ir garāks par 100 m, vai vairāk nekā viena stāva apakšzemes būve. Konstatējot, ka konkrētais objekts ir sešu stāvu dzīvojamā ēka ar pazemes autostāvvietu, apgabaltiesa atzina, ka tā ir sabiedriski nozīmīga būve, un līdz ar to pirms šā objekta būvniecības bija jānodrošina publiskā apspriešana.

Kasācijas sūdzībās ir izteikti iebildumi, ka apgabaltiesa ir pēc būtības nepareizi interpretējusi minēto jēdzienu, uzsvaru liekot uz vārdu „nozīmīga”, tomēr šis vārds nav lasāms atrauti no vārda „sabiedriski”. Rīgas dome papildus norādījusi, ka sabiedriski nozīmīgas būves jēdziena skaidrojums Vispārīgajos būvnoteikumos nebija ietverts, kad tika izsniegta pārsūdzētā būvatļauja. Senāta Administratīvo lietu departaments atzīst, ka pēdējais arguments ir izvērtējams vispirms.

Rīgas dome pareizi norādījusi, ka laikā, kad tika izsniegta pārsūdzētā būvatļauja, nebija spēkā tiesību norma, kas definētu sabiedriski nozīmīgas būves jēdzienu būvniecībā. Šāds jēdziens tika lietots gan Būvniecības likumā, gan arī Vispārīgajos būvnoteikumos, tomēr, neesot tā skaidrojumam tiesību normas līmenī, bija piepildāms ar saturu katrā konkrētajā gadījumā. Tiesību norma ar sabiedriski nozīmīgas būves jēdziena skaidrojumu tika izdota ar Ministru kabineta 2005.gada 6.septembra noteikumiem Nr.685, papildinot Vispārīgos būvnoteikumus, citastarp, ar 25.²punktu iepriekš minētajā redakcijā.

Senāta Administratīvo lietu departaments norāda, ka apstākļi, ka likumdevējs kāda jēdziena skaidrojumu ietvēris tiesību normā vēlāk, nekā lietojis pašu jēdzienu, pats par sevi neizslēdz vēlāk ietverto legāļdefinīciju piemērot attiecībā uz tām tiesiskajām attiecībām, kas pastāvējušas pirms definīcijas ietveršanas. Šajā gadījumā nav pamata uzskatīt, ka Ministru kabinets ir papildījis Vispārīgajos būvnoteikumos lietoto sabiedriski nozīmīgās būves jēdzienu ar jaunu saturu, nevis tiešā tekstā izskaidrojis šā jēdziena jau esošo nozīmi. Tāpat nav pamata Vispārīgajos būvnoteikumos lietotā sabiedriskās nozīmes būves jēdziena skaidrojumu neattiecināt uz Būvniecības likumā minēto šo pašu jēdzienu.

Ievērojot iepriekš teikto, secināms, ka apgabaltiesa, konstatējot, ka, pamatojoties uz pārsūdzēto būvatļauju paredzēts būvēt sešu stāvu dzīvojamu ēku ar pazemes autostāvvietu, pamatoti atzina, ka Būvniecības likuma 12.panta pirmās daļas 1.punkta izpratnē tā ir sabiedriski nozīmīga būve, un līdz ar to pirms šā objekta būvniecības bija jānodrošina publiskā apspriešana.

[15.2] Atbilstoši Būvniecības likuma 12.panta pirmās daļas 3.punktam publiska apspriešana jānodrošina, ja būvniecība būtiski ietekmē vides stāvokli, iedzīvotāju sadzīves apstākļus vai nekustamā īpašuma vērtību. Senāta Administratīvo lietu departaments norāda, ka faktiski šīs ir trīs atsevišķas tiesību normas. Lai atzītu, ka attiecībā uz kāda objekta būvniecību ir jānodrošina sabiedriskā apspriešana, ir pietiekami konstatēt vienu no minētajiem nosacījumiem – būtisku ietekmi uz vidi, būtisku ietekmi uz sadzīves apstākļiem vai būtisku ietekmi uz nekustamā īpašuma vērtību.

[15.2.1] No apgabaltiesas sprieduma 27.punkta izriet, ka šajā lietā tiesas ieskatā ir konstatējama konkrētās būvniecības būtiska ietekme uz vidi un iedzīvotāju sadzīves apstākļiem. Savu secinājumu pamatošanai apgabaltiesa, pirmkārt, norādījusi, ka tiktu būtiski un neatgriezeniski samazināta esošo apstādījumu teritorija, tādējādi uzskatot, ka minētās iespējamās izmaiņas dabas elementu saglabāšanā ir atzīstamas par vienu no būtiskiem vides un cilvēku dzīves apstākļu ietekmējošiem faktoriem. Otrkārt, apgabaltiesas ieskatā arī tādi faktori kā troksnis, izplūdes gāzu emisija saistībā ar autostāvvietu, apbūves blīvums var būtiski ietekmēt dzīves kvalitāti, proti, vidi un iedzīvotāju sadzīves apstākļus. Treškārt, apgabaltiesa minējusi, ka uz būtisku ietekmi uz vidi šajā gadījumā norādījusi arī Sabiedrības veselības aģentūra.

[15.2.2] Senāta Administratīvo lietu departaments atzīst, ka lietas materiālos nav pietiekamu pierādījumu tam, lai secinātu, ka uz SIA „N&J” izsniegtās būvatļaujas pamata uzbūvētā ēka atstātu būtisku ietekmi uz vidi. Departamenta ieskatā būtiskumu

pamatā nosaka, izvērtējot nodarītā kaitējuma seku neatgriezeniskumu (jeb ilglaicīgumu, kādā kaitējumu var novērst) un apmēru.

Šajā lietā apgabaltiesa ir konstatējusi, ka būtiski un neatgriezeniski tiktu samazināta apstādījumu teritorija. Tomēr tajā pat laikā spriedumā ir arī konstatēts, ka atsevišķi koki tiks saglabāti, kā arī paredzēts izstrādāt apstādījumu projektu. Viens pats apstākļi, ka būvniecības realizācijas gadījumā tiktu samazināti apstādījumi Senāta Administratīvo lietu departamenta ieskatā nav pietiekams, lai šajā lietā konstatētu būtisku ietekmi uz vidi Būvniecības likuma 12.panta pirmās daļas 3.punkta izpratnē.

Apsvērumus attiecībā uz troksni, izplūdes gāzu emisiju apgabaltiesa ir izteikusi pieņēmuma formā un nav šos faktus pārbaudījusi. Līdz ar to nevar uzskatīt, ka tie ir pierādīti un ietekmes uz vidi būtiskums konstatēts.

Sabiedrības veselības aģentūra, kā izriet no apgabaltiesas sprieduma, norādījusi, ka objektam pēc būtības pastāv nelabvēlīga ietekme uz apkārtējo vidi un cilvēku dzīves apstākļiem, kas var būt saistīts ar troksni un izplūdes gāzu emisijām. Mājas ar pazemes autostāvvietu ietekme uz apkārtējās vides stāvokli un iedzīvotāju sadzīves apstākļiem nav uzskatāma par būtisku, ja tiek nodrošināti preventīvie pasākumi trokšņa un izplūdes gāzu emisiju nelabvēlīgās ietekmes novēršanai. Tāpat iestādes atzinums par ietekmes uz vidi būtiskumu ir izteikts ar nosacījumu. Šāds nosacījumu ietverošs vērtējums Senāta Administratīvo lietu departamenta ieskatā pats par sevi nav pietiekams, lai nepārprotami konstatētu, ka konkrētā projekta ietekme uz vidi ir būtiska.

[15.2.3] Senāta Administratīvo lietu departaments atzīst, ka apgabaltiesa ir pamatoti uzskatījusi, ka šajā lietā pastāv nosacījumi, lai piemērotu Būvniecības likuma 12.panta pirmās daļas 3.punktu par to, ka publiska apspriešana jānodrošina, ja būvniecība būtiski ietekmē iedzīvotāju sadzīves apstākļus.

Šo secinājumu departaments pamatā balsta jau uz iepriekš šajā spriedumā konstatēto attiecībā uz pieteicējas subjektīvajām tiesībām iesniegt pieteikumu. Protī, E.S. dzīvo mājā, kuras iekšpagalmā ir paredzēts uzbūvēt sešstāvu dzīvojamo ēku ar pazemes autostāvvietu. Iekšpagalma apbūve pati par sevi visbiežāk ietekmē attiecīgo māju iedzīvotāju sadzīves apstākļus. Senāta Administratīvo lietu departaments uzskata, ka šāda nozīmīga objekta kā konkrētajā lietā būvniecība ietekmētu šo iekšpagalmu veidojošo māju iedzīvotāju, arī pieteicējas, sadzīves apstākļus tik lielā mērā, ka var uzskatīt, ka ietekme būtu būtiska. Faktiski var secināt, ka ar paredzēto būvi iekšpagalms tiktu lielā mērā apbūvēts, turklāt tā ietekme ir neatgriezeniska. Jāņem arī vērā arī ievērojamais automašīnu skaita pieaugums sakarā ar autostāvvietas darbību, kurā, kā sprieduma 27.1.3.punktā konstatējusi apgabaltiesa, sešstāvu dzīvojamai mājai paredzēta

pusotra auto novietne uz katru dzīvokli. Departaments atzīst, ka šādos apstākļos nav nozīmes citiem lietas apstākļiem, kas individualizētu pieteicēja iebildumus. Kā jau departaments atzina, šādos apstākļos jebkura mājas iedzīvotāja sadzīves apstākļi atzīstami par ietekmētiem būtiski Būvniecības likuma 12.panta pirmās daļas 3.punkta izpratnē. Šāda objekta būvniecībai iekšpagalmā ir nepieciešams rīkot sabiedrisko apspriešanu, lai noskaidrotu kaimiņu viedokli. Šo secinājumu pastiprina iepriekš šā sprieduma 15.1.punktā konstatētais, ka šis objekts pats par sevi ir atzīstams par sabiedriski nozīmīgu būvi, kura uzbūvēšanai kā nosacījumu likumdevējs paredzējis sabiedrisko apspriešanu.

[16] Senāta Administratīvo lietu departaments atzīst, ka gadījumā, ja būvatļauja ir izdota, neievērojot Būvniecības likuma 12.panta pirmajā daļā izvirzīto nosacījumu par sabiedriskās apspriešanas rīkošanu, tad šāds procesuāls pārkāpums ir atzīstams par tik būtisku, lai tā dēļ pārsūdzēto būvatļauju atzītu par prettiesisku. Uzbūvēta ēka ir attiecīgajā telpā nozīmīgs, uz ilgu laiku novietots objekts. Ir svarīgi, lai pirms būvniecības īstenošanas kompetentās iestādes rūpīgi izsvērtu attiecīga objekta nepieciešamību, citastarp un lielā mērā, arī sabiedrības interesēs. Sabiedrības iesaistīšana būvprojektu apspriešanā nav formāls pasākums, bet ir vērstas uz to, lai tiktu sasniegts maksimāli labākais lēmums arī no sabiedrības interešu un pilsētvides ilgspējīgas attīstības viedokļa.

Sabiedriskajā apspriešanā izteiktais viedoklis varēja ietekmēt pārsūdzēto lēmumu pēc būtības. Nerīkojot konkrētajā gadījumā sabiedrisko apspriešanu, Rīgas dome lēmuma pieņemšanas procesā ir pieļāvusi procesuālu pārkāpumu, kas pats par sevi ir novedis pie tā, ka šāds lēmums ir atzīstams par prettiesisku.

[17] Konstatējot, ka pārsūdzētais lēmums ir prettiesisks tā iemesla dēļ, ka nav rīkota sabiedriskā apspriešana, Senāta Administratīvo lietu departaments atzīst, ka nav nepieciešams vērtēt pārējos kasācijas sūdzības iebildumus.

[18] Ievērojot šajā spriedumā minēto, Senāta Administratīvo lietu departaments atzīst, ka Administratīvās apgabaltiesas 2006.gada 2.februāra spriedums daļā, ar kuru atzīta par prettiesisku Rīgas pilsētas Būvvaldes 2004.gada 27.janvāra būvatļauja Nr.193V, ir atstājams negrozīts, bet Rīgas domes un SIA „N&J” kasācijas sūdzības ir noraidāmas.

Ņemot vērā šā sprieduma 13.2.punktā minēto, tiesvedība lietā daļā par pienākuma uzlikšanu Rīgas domei izstrādāt zemesgabala detālplānojumu ir izbeidzama. Ņemot vērā, ka tiek atstāts spēkā apgabaltiesas spriedums, ar kuru tā rezolutīvajā daļā ir atzīts par prettiesisku Rīgas pilsētas Būvvaldes padomes 2003.gada 15.oktobra lēmums Nr.30-I, Senāta Administratīvo lietu departaments atzīst, ka konkrētajā gadījumā arī šajā daļā tiesvedība ir izbeidzama, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 282.panta 1.punktu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 348. panta 1. punktu, 346.pantu un 282.panta 1.punktu, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments

n o s p r i e d a

Atstāt negrozītu Administratīvās apgabaltiesas 2006.gada 2.februāra spriedumu daļā, ar kuru atzīta par prettiesisku Rīgas pilsētas Būvvaldes 2004.gada 27.janvāra būvatļauja Nr.193V, bet Rīgas domes un sabiedrības ar ierobežotu atbildību „N&J” kasācijas sūdzības noraidīt.

Izbeigt tiesvedību lietā daļā par Rīgas pilsētas Būvvaldes padomes 2003.gada 15.oktobra lēmuma Nr.30-I atcelšanu un pienākuma uzlikšanu Rīgas domei izstrādāt zemesgabala detālplānojumu.

Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs senators	<i>(paraksts)</i>	N. Salenieks
senatore	<i>(paraksts)</i>	V. Krūmiņa
senatore	<i>(paraksts)</i>	D.Mita